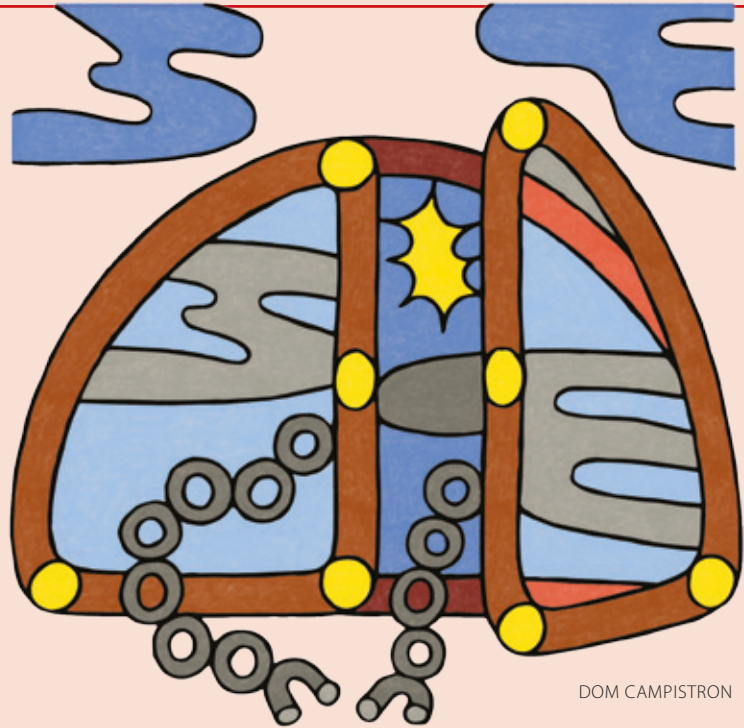

Askatasunaren tresna

ANE ABLANEDO LARRION
IRAKASLEA

DOM CAMPISTRON

Denok dakigu *askatasuna* kontzeptu zaila dela, ertz askotarikoa, hitzez definitzen zaila. Maiz mugagabetasunarekin definitu ohi dugu, baldintzamendurik gabe erabaki ahal izatearekin, ondorioarik ez edukitzearekin, edota ekintzen ardurarik hartu behar ez izatearekin. Baina ez denez existitzen mugarik gabeko ezer, elkar baldintzatzan ez duen harremanik, ondorioarik ez dakarren ekintzarik, edo ekintzen ardurarik gabeko ongizate jendarterik, libertatea zer da, ezinezko zerbait? Eta hala izanda, beste norbaitek beharko gaituela gidatu eta bideratu? Ondorio arriskutsua.

Heziketa libreaz aritu beharrak gai honen inguruko hausnarketa luzea eginarazi dit, zehaztu egin behar delako non ote dagoen modu askean edo ez askean haztearen arteko benetako ezberdintasuna, gakoa. Erantzunen xerka, eta filosofia, psikologia, politika eta soziologiari "galdetuta", hauxe da askatasunaz orain nire buruan egiten dudana irudia: askatasuna, *izan* ahal izatea da.

Horrela planteatzeak begirada beste toki batean jartzeko bederen balio duela uste dut, "mugak bai, mugak ez", "ondorioak bai, ondorioak ez" ohiko galderetatik at, *izateko* ume batek behar duen hori elikatze ahaleginarekin jartzeko indarra.

Haur batek jolas librea behar duela jakin, adibidez, eta horretarako nahikoa denbora, espazioa eta modua ote dituen galdetzea geure buruari. Nahiz eta ezin izango duen, jakina, edozein unetan edo edozein espaziotan jolastu, ez edozein modutan, bederen. Behar duena ematen diogu, baina muga (hots, forma) bat emanda. Adibidez.

Ez zait gustatzen askatasunari ematen zaion zentzu utopikoegia, eta izaera erreala edo utilitarioa eman nahian-edo, *askatasunaren tresnaren* ideia asmatu nuen garai batean, ikastaroetara zetorkidan jendeari opari emateko, egoki erabiltzen ikasiz gero beti poltsikoan eraman beharreko ezinbesteko gailu gisa.

Tresnak bi kable ditu. Bata geure buruarekin konektatu behar dugu, zer nahi-behar-desio dugun jakiteko, eta bestea kanpoaldearekin, errealitate konkretu hori nolakoa den ezagutzeko. Askatasunaren formula litzateke, nahi edo behar dugun hori egitea, errealitate konkretu batek duen formaren eta dituen mugen barruan, egiten dugunak ekarriko digun ondorioaren jakitun, eragin dezakegun kaltearen arduradun bezala, erreparazioa egiteko prest.

Errealitatearen mugak onartu daitezke, errealitate horrek daukan forma

edo izaeraren zentzuan, eta nire nahia horri egokitu. Baina errealitatea moldatu ere egin daiteke, nik behar dudana hori egingarria izan dadin. Gero, noski, gaitu eta apurtu beharreko mugak daude, pertsonon beharren kontrakoak direlako, besterik gabe. Bai, iraultzaz ari naiz, eta eskubideen defentsa zilegi. Errealitatearekiko kableak zapalkuntzak antzemateko ere balio behar baitu, eta kasu horretan psikologikoki behintzat emantzipatzeko balio du askatasunak. Badakit zapalduta nagoela, eta badakit nor edo zer den horrela naukana.

Ondorioena beste mundu bat da; zenbateraino erabiltzen dugun zigorraren eufemismo gisa, zenbat mendekugose, biolentzia, eta gehiegizko moralaren eragin dagoen ustez ondorio gisa aurkezten dugunaren atzean. Zerbaiten ondorioa, ekintza batek ekartzen digun ondorioaren bitartez ikasten duguna baizik ez da. Gehi-adina kontuan hartuta-inguruan sortutako kaltea konpontzen saiatzea.

Oso gai konplexua da, badakit, baina badago beti gogoratu beharreko printzipioa: askatasuna norberarena da. Zeren eta beste norbaitek eman behar baldin badizu, lehenago kendu dizun seinale da. Gudan dago, poltsikoan. ●